

John Steinbeck

ΤΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Το μαργαριτάρι

Τίτλος πρωτοτύπου: *The Pearl*

Συγγραφέας: John Steinbeck

Μετάφραση: Μιχάλης Μακρόπουλος

Επιμέλεια: Εύα Καλεύρα

Copyright © John Steinbeck, 1945

Copyright renewed Elaine Steinbeck, John Steinbeck IV,
and Thom Steinbeck, 1973

© 2018, Εκδόσεις Κυριάκος Παπαδόπουλος Α.Ε., για την ελληνική γλώσσα

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προσβολών της. Κατά τον Ν. 2387/20 (όπως έχει τροποποιηθεί με τον Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975), απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Πρώτη έκδοση: Σεπτέμβριος 2018

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

www.epbooks.gr

Καποδιστρίου 9, 144 52 Μεταμόρφωση Αττικής

τηλ.: 210 2816134, e-mail: info@epbooks.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

Μασσαλίας 14, 106 80 Αθήνα, τηλ.: 210 3615334

ISBN 978-960-569-897-3

John Steinbeck

Το μαργαριτάρι

Μετάφραση Μιχάλης Μακρόπουλος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

«Στην πόλη λένε την ιστορία του μεγάλου μαργαριταριού – πώς βρέθηκε και πώς χάθηκε ξανά. Λένε για τον Κίνο, τον ψαρά, και για τη γυναίκα του, τη Χουάνα, και για το μωρό, τον Κογιοτίτο. Κι επειδή η ιστορία έχει ειπωθεί τόσο συχνά, έχει ριζώσει στο μυαλό κάθε ανθρώπου. Και, όπως συμβαίνει με όλες τις ιστορίες που οι άνθρωποι τις ξαναλένε και τις έχουν μες στην καρδιά τους, υπάρχουν μονάχα καλά και κακά πράγματα, μαύρα κι άσπρα, καλά και καταχθόνια, και τίποτα ενδιάμεσο πουθενά.

»Αν τούτη η ιστορία είναι παραβολή, ίσως ο καθένας να αποκομίζει απ' αυτήν το δικό του νόημα και να βλέπει σ' αυτήν τη δική του ζωή. Όπως κι αν έχει το πράγμα, στην πόλη λένε ότι...»

1

Ο Κίνο ξύπνησε στο μισοσκοτάδο. Τα αστέρια ακόμα έλαμπαν και η μέρα είχε βάψει μονάχα μ' ένα αχνό φως χαμηλά τον ουρανό στην ανατολή. Τα κοκόρια έκρωζαν εδώ και κάποια ώρα, και τα γουρούνια, ξύπνια από νωρίς, άρχιζαν ήδη να σκαλίζουν δίχως τελειωμό τα κλαράκια και τα ξύλα για να δουν αν είχε ξεμείνει εκεί κάτι που τρωγόταν. Έξω από το αχυροκάλυβο στις φραγκοσυκιές, ένα σμάρι μικρά πουλιά τιτίβιζαν και φτεροκοπούσαν.

Ο Κίνο άνοιξε τα μάτια και κοίταξε πρώτα το ολοένα πιο φωτεινό τετράγωνο που ήταν η πόρτα κι έπειτα το κρεμασμένο κουτί όπου κοιμόταν ο Κογιοτίτο. Και τελικά έστρεψε το κεφάλι προς τη Χουάνα, τη γυναίκα του, που ήταν ξαπλωμένη δίπλα του πάνω στην ψάθα, με την μπλε της μαντίλα πάνω από τη μύτη της και πάνω από τα στήθια της και γύρω από τη μέση της. Τα μάτια της ήταν επίσης ανοιχτά. Ο Κίνο δε θυμόταν να τα είχε δει ποτέ κλειστά όταν ξυπνούσε. Τα μαύρα της μάτια αντιφέγγιζαν σαν μικρά αστέρια το φως. Τον κοίταζε όπως τον κοίταζε πάντα όταν εκείνος ξυπνούσε.

Ο Κίνο άκουσε τον σιγανό παφλασμό των πρωινών κυμάτων στην ακρογιαλιά. Ήταν τόσο ωραίο – ο Κίνο ξανάκλεισε τα μάτια για ν' ακούσει τη μουσική του. Ίσως αυτός μονάχα το έκανε αυτό κι ίσως το έκανε όλος ο λαός του. Ήταν κάποτε ο λαός του μεγάλοι τραγουδοποιοί, τόσο που ό,τι έβλεπαν ή σκέφτονταν ή έκαναν ή άκουγαν γινόταν τραγούδι. Αυτό ήταν πολύ παλιά. Τα τραγούδια παρέμεναν· ο Κίνο τα ήξερε, μα δε φτιάχνονταν νέα. Αυτό δε σημαίνει πως δεν υπήρχαν προσωπικά τραγούδια. Στο μυαλό του Κίνο υπήρχε ένα τώρα, καθαρό και σιγανό, κι αν μπορούσε να μιλήσει γι' αυτό, θα το ονόμαζε Τραγούδι της Οικογένειας.

Η κουβέρτα του ήταν πάνω από τη μύτη του για να τον προστατεύει απ' τον υγρό αέρα. Τα μάτια του στράφηκαν απότομα προς ένα θρόισμα πλάι του. Ήταν η Χουάνα που σηκωνόταν, άηχα σχεδόν. Με τις σκληρές της πατούσες γυμνές, πήγε ως το κρεμασμένο κουτί όπου κοιμόταν ο Κογιοτίτο, έσκυψε κι είπε μια μικρή καθησυχαστική λέξη. Ο Κογιοτίτο κοίταξε ψηλά για μια στιγμή, έκλεισε τα μάτια και ξανακοιμήθηκε.

Η Χουάνα πήγε στη φωτιά, ξεσκέπασε ένα κάρβουνο κι έκανε αέρα για να πυρώσει, σπάζοντας από πάνω του λίγα τσάκνα.

Τώρα ο Κίνο σηκώθηκε και τύλιξε την κουβέρτα του γύρω στο κεφάλι, στη μύτη και στους ώμους του. Φόρεσε τα σανδάλια του και βγήκε να δει την αυγή.

Έξω από την πόρτα κάθισε στις φτέρνες του και

μάζεψε τις άκρες της κουβέρτας γύρω από τα γόνατά του. Είδε τα σύννεφα του Κόλπου, όμοια με κηλίδες, να φλογίζονται ψηλά στον αέρα. Και μια κατσίκα ζύγωσε, τον μύρισε και τον κοίταξε με τα ψυχρά κίτρινα μάτια της. Πίσω του η φωτιά της Χουάνα φούντωσε, τίναξε λόγχες φωτός μέσ' από τις χαραμάδες στον τοίχο του αχυροκάλυβου κι έριξε ένα κυματιστό φωτεινό τετράγωνο έξω από την πόρτα. Μια αργοπορημένη νυχτοπεταλούδα πέταξε μέσα για να βρει τη φωτιά. Το Τραγούδι της Οικογένειας ακούστηκε τώρα πίσω από τον Κίνο. Κι ο ρυθμός του ήταν αυτός της πέτρας όπου άλεθε η Χουάνα το καλαμπόκι για τις πρωινές πίτες.

Η αυγή ήρθε γρήγορα τώρα, μ' ένα χρωμάτισμα, μια λάμψη, ένα φώτισμα, κι έπειτα μια πύρινη έκρηξη καθώς υψώθηκε ο ήλιος μέσ' από τον Κόλπο. Ο Κίνο χαμήλωσε τα μάτια για να τα προφυλάξει από το εκτυφλωτικό φως. Άκουσε που η Χουάνα χτυπούσε ελαφρά τις καλαμποκόπιτες μες στο σπίτι, τις μύρισε που ψήνονταν πάνω στην πλάκα. Τα μυρμήγκια ήταν πολύασχολα χάμω· μεγάλα μαύρα με γυαλιστερό κορμί, και μικρά μουντά σβέλτα μυρμήγκια. Ο Κίνο παρακολούθούσε αδιάφορος σαν τον Θεό, καθώς ένα μουντό μυρμήγκι πάλευε ξέφρενα να ξεφύγει από την παγίδα που του 'χε σκάσει στην άμμο ένας μυρμηγκολέων. Ένας λιανός φοβισμένος σκύλος ζύγωσε και, με μια σιγανή λέξη του Κίνο, κουλουριάστηκε, ταχτοποίησε την ουρά του πάνω από τα πόδια του κι απίθωσε απαλά πάνω

το κεφάλι. Ήταν ένας μαύρος σκύλος με χρυσαφένιες πιτσιλιές στη θέση των φρυδιών. Το πρωινό ήταν σαν οποιοδήποτε άλλο και παρ' όλα αυτά το τελειότερο ανάμεσα στα πρωινά.

Ο Κίνο άκουσε το σχοινί να τρίξει όταν η Χουάνα έβγαλε τον Κογιότιτο απ' το κουτί του, τον καθάρισε και τον έβαλε μες στη μαντίλα της τυλίγοντάς την γύρω της για να τον έχει κοντά στο στήθος. Ο Κίνο μπορούσε να δει τούτα τα πράγματα δίχως να τα κοιτά. Η Χουάνα τραγούδησε απαλά ένα παμπάλαιο τραγούδι που είχε μονάχα τρεις νότες αλλά μια ατελείωτη ποικιλία από παύσεις. Κι αυτό ήταν μέρος του οικογενειακού τραγουδιού. Όλα ήταν μέρος του. Μερικές φορές υψωνόταν σαν μια σπαραχτική συγχορδία που έφραζε το λαιμό, λέγοντας πως αυτό εδώ είναι ασφάλεια, αυτό είναι θαλπωρή, είναι το Παν.

Πέρα από το φράχτη από βάτα ήταν κι άλλα αχυροκάλυβα και καπνός έβγαινε κι απ' αυτά, μαζί με τον ήχο του πρωινού που ετοιμαζόταν, μα ήταν άλλα τραγούδια εκείνα, τα γουρούνια τους ήταν άλλα γουρούνια, οι γυναίκες τους δεν ήταν η Χουάνα. Ο Κίνο ήταν νέος και δυνατός, και τα μαύρα του μαλλιά κρέμονταν πάνω από το μελαψό του μέτωπο. Τα μάτια του ήταν ζεστά, αγριωπά και λαμπερά, και το μουστάκι του ήταν λεπτό και τραχύ. Τώρα κατέβασε την κουβέρτα από τη μύτη του, γιατί ο σκοτεινός φαρμακερός αέρας είχε διαλυθεί και κίτρινο ηλιόφως έπεφτε πάνω στο σπίτι. Κοντά στο φράχτη δυο κοκόρια, με μαζεμένες τις φτερούγες και

φουσκωμένα τα φτερά στο λαιμό, προσποιούνταν και υποκλίνονταν το ένα στ' άλλο. Δεν ήταν πουλερικά κατάλληλα γι' αγώνες και η μάχη θα ήταν αδέξια. Ο Κίνο τα παρακολούθησε για μια στιγμή κι έπειτα κοίταξε ψηλά ένα λαμπύρισμα καθώς αγριοπερίστερα πετούσαν προς τους λόφους μακριά απ' τη θάλασσα. Ο κόσμος είχε ξυπνήσει τώρα και ο Κίνο σηκώθηκε και μπήκε στο αχυροκάλυβό του.

Καθώς έμπαινε, η Χουάνα σηκώθηκε από το λάκκο όπου φεγγοβολούσε η φωτιά. Ξανάβαλε τον Κογιωτίτο στο κρεμασμένο κουτί του κι έπειτα χτένισε τα μαύρα της μαλλιά, τα έπλεξε σε δυο κοστίδες κι έδεσε τις άκρες με λεπτή πράσινη κορδέλα. Ο Κίνο κάθισε στις φτέρνες του πλάι στη φωτιά, τύλιξε μια ζεστή καλαμποκίσια πίτα, τη βούτηξε στη σάλτσα και την έφαγε. Ήπιε λίγο πούλκε* κι αυτό ήταν το πρόγευμά του. Ήταν το μοναδικό πρόγευμα που 'χε γνωρίσει στη ζωή του, εκτός απ' τις γιορτινές μέρες κι από μια τρομερή φιέστα με μπισκότα που λίγο έλειψε να τον σκοτώσει. Όταν απόφαγε ο Κίνο, η Χουάνα γύρισε στη φωτιά κι έφαγε κι αυτή το πρόγευμά της. Είχαν μιλήσει μία φορά όλη κι όλη, αλλά τα λόγια δεν είναι αναγκαία άμα λέγονται μονάχα από συνήθειο. Ο Κίνο αναστέναξε ευχαριστημένος, κι αυτό με τον τρόπο του ήταν κουβέντα.

*Αλκοολούχο ποτό που παρασκευάζεται με ζύμωση από το χυμό του φυτού αγαύη, παραδοσιακό στο κεντρικό Μεξικό, όπου παράγεται για χιλετίες. (Σ.τ.Μ.)

Ο ήλιος ζέσταινε το αχυροκάλυβο ρίχνοντας μακριές φωτεινές γραμμές μέσ' από τις χαραμάδες. Μια από τούτες τις γραμμές έπεσε στο κρεμασμένο κουτί όπου ήταν ξαπλωμένος ο Κογιοτίτο, και στα σχοινιά που το κρατούσαν.

Ήταν μια απειροελάχιστη κίνηση που τράβηξε τη ματιά τους στο κρεμασμένο κουτί. Ο Κίνο και η Χουάνα κοκάλωσαν. Στο σχοινί απ' όπου κρεμόταν το κουτί του μωρού απ' το στήριγμα της σκεπής ένας σκορπιός κατέβαινε αργά. Η ουρά του με το κεντρί ήταν τεντωμένη πίσω του, όμως μπορούσε αστραπιαία να την κουλουριάσει.

Η ανάσα του Κίνο έμπαινε κι έβγαινε σφυριχτή απ' τα ρουθούνια του, κι άνοιξε το στόμα για να τη σταματήσει. Κι έπειτα χάθηκε το ξάφνιασμα από τη ματιά του και η ακαμψία από το κορμί του. Στο μυαλό του είχε αρχινήσει ένα νέο τραγούδι, το Τραγούδι του Κακού, η μουσική του εχθρού, οποιοδήποτε απειλούσε την οικογένεια: μια μελωδία άγρια, μυστική, επικίνδυνη, κι από κάτω το Τραγούδι της Οικογένειας ηχούσε θρηνητικό.

Ο σκορπιός, με ντελικάτες κινήσεις, κατέβηκε απ' το σχοινί προς το κουτί. Η Χουάνα επανέλαβε ψιθυριστά ένα αρχαίο ξόρκι ενάντια στο κακό, κι από πάνω μουρμούρισε το Άβε Μαρία μέσ' από τα σφιγμένα της δόντια. Όμως ο Κίνο έδρασε. Το κορμί του, γλιστρώντας αθόρυβα, διέσχισε την καμαρούλα. Τα χέρια του ήταν

μπροστά του, με τις χούφτες προς τα κάτω, και τα μάτια του ήταν καρφωμένα στο σκορπιό. Από κάτω του, μες στο κρεμασμένο κουτί, ο Κογιοτίτο γέλασε και σήκωσε τα χέρια προς το μέρος του. Ο σκορπιός σταμάτησε, η ουρά του υψώθηκε πάνω από τη ράχη του με σπασμωδικές μικρές κινήσεις και το καμπυλωτό κεντρί στην άκρη της λαμπύρισε.

Ο Κίνο στάθηκε ολότελα ασάλευτος. Άκουσε τη Χουάνα να ψιθυρίζει ξανά το παλιό ξόρκι και μαζί άκουσε τη μοχθηρή μουσική του εχθρού. Δεν μπορούσε να κουνηθεί ώσπου να κουνιόταν ο σκορπιός, που έψαχνε να βρει από πού του 'ρχόταν ο θάνατος. Το χέρι του Κίνο απλώθηκε πολύ αργά κι ομαλά. Το κεντρί τινάχτηκε ορθό. Κι εκείνη τη στιγμή ο γελαστός Κογιοτίτο κούνησε το σχοινί κι ο σκορπιός έπεσε.

Το χέρι του Κίνο όρμησε να τον αρπάξει, όμως αυτός πέρασε ανάμεσα από τα δάχτυλά του, έπεσε στον ώμο του μωρού και το τσίμπησε. Έπειτα ο Κίνο, γρυλίζοντας, τον έπιασε μες στα δάχτυλά του και τον έτριψε ώσπου τον έλιωσε. Τον πέταξε χάμω και τον κοπάνησε στο χωμάτινο δάπεδο με τη γροθιά του, ενώ ο Κογιοτίτο τσίριζε μέσα στο κουτί του από τον πόνο. Όμως ο Κίνο βάρωσε και ποδοπάτησε τον εχθρό, ώσπου δεν ήταν παρά μια κηλίδα κι ένα απομεινάρι στο χώμα. Είχε γυμνώσει τα δόντια, τα μάτια του ήταν πύρινα από την οργή και το Τραγουδι του Εχθρού ηχούσε εκκωφαντικό στ' αφτιά του.

John Steinbeck

ΤΟ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑΡΙ

Εμπνευσμένος από έναν μεξικανικό μύθο, ο Στάινμπεκ αφηγείται στο *Μαργαριτάρι* την ιστορία ενός φτωχού αντρόγυνου, του Κίνο και της Χουάνα, και του μωρού τους, του Κογιοτίτο. Ο Κίνο μια μέρα ψαρεύει το Μαργαριτάρι του Κόσμου, «τέλειο σαν το φεγγάρι», και ονειρεύεται να αλλάξει τη μοίρα του, να χτίσει ένα καλύτερο μέλλον για το γιο του. Αλλά τα όνειρα θα γίνουν σύντομα εφιάλτης, καθώς ο φθόνος και η απληστία γύρω τους θα τους αναγκάσουν να φύγουν από το χωριό τους – μια φυγή που θα καταλήξει σε τραγωδία.

Το βιβλίο μεταφέρθηκε στον κινηματογράφο το 1947, στην ομώνυμη πολυβραβευμένη ταινία του Εμίλιο Φερνάντεζ, ενώ, χάρη στη δύναμη και στο βάθος του μύθου του, δεν έχει πάψει μέχρι σήμερα να διδάσκεται στα αμερικανικά σχολεία.

ISBN 978-960-569-897-3

9 789605 698973

Κωδ. μηχ/σης 25.126

www.epbooks.gr